Ч. 289 (11.639). Львів, неділя 29. грудня 1929. [illegible] Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Невдача Гуґенберґа.

Львів, 28. грудня 1929.

Гак звана „золота неділя", остання неділя перед Різдвяними Святами, не показалася золотою для Гуґенберґа і тих кругів у Німеччині, що домагалися народнього голосування, себто плебісциту, у справі принняття чи радше відкинення пляну Юнґа. Слаба участь населення в цьому голосуванні виявила, що величезна більшість німецького народу акцептує політику свого уряду й годиться, хоч може і з болем серця, на плян Юнґа і звязані з ним важкі фінансові зобовязання Німеччини, аби не робити тому урядові надто великих труднощів.

Треба знати, що згідно з вимогами німецької конскрипції відбулося вже передше в цій справі одно голосування (т. зв. Фольксбеґерен), в якому виборці домагалися народнього вирішення (т. зв. Фольксентшайд) щодо приняття або відкинення пляну Юнґа. В першому голосуванні, яке відбувається явно, взяло участь 4.1 мілїонів виборців, себто майже 10 відсотків загалу управнених до голосування (всіх управнених було 42,111.173). В недільному голосуванні, що відбулося тайно і мало характер плебісциту, віддано всіх 6.293.109 голосів. З того уневажнено 130.707 гол., проти відкинення пляну Юнґа було 337.320 гол., а за відкиненням пляну голосувало 5,825.082 виборців, себто близько 14 проц. управнених до голосування.

До важности голосування треба було по закону понад 21 мілїонів голосів, себто понад 50 проц. управнених до голосування повинно було взяти в ньому участь і голосувати „за". А тимчасом, не зважаючи на широку аґітацію німецьких націоналів і нац. соціялістів за участю в голосуванні, „за" голосувало не цілих 6 мілїонів населення, тобто менше як третина числа, потрібного до важности цього плебісциту. Таким чином Гуґенберг і ті, що від довшого часу виступали настирливо з домаганням народнього плебісциту в справі пляну Юнґа, провалилися на цілій лінії.

На отсьому місці варто пригадати, що німецькі націонали й нац.-соціялісти, отже ті обі партії, які висунули домагання отсього плебісциту і його в дійсности перевели, здобули при останніх виборах до райхстаґу около 7 мілїонів голосів на свої лісти. З переведеного в неділю 22. ц. м. голосування виходить, що більше як мілїон виборців цих обох партій не пішов за їх гаслом і до виборчих урн не явився. А видвигаючи це гасло, підносячи домагання плебісциту й кидаючи це домагання в маси, думали ці партії, що за ними підуть і поважні відломи інших політичних партій. Бож інакше не булоб для них найменшого змислу висувати це домагання і виставляти в його інтересі всю свою силу й велич на таку небезпеку.

Для доповнення характеристики цього плебісциту треба ще сказати, що всі німецькі політичні партії, з виїмкою обох заінтересованих видали до своїх прихильників паролю: не брати ніякої участи в голосуванні. Так і сталося. А тих 337,000 виборців, що голосували „ні", це були виборці в тих околицях, де був сильний терор нім. націоналів, а ще більше нац. соціялістів, під натиском якого вони, правда, явилися до виборчої урни, але віддали свої голоси проти відкинення пляну Юнґа.

Правда, й обі заінтересовані партії пробують тепер вибілити свою невдачу тим, що в своїй пресі пишуть про ріжні перешкоди і труднощі для виявлення справжньої волі німецького народу: це, мовляв, непригожий день виборів, бо в „золоту неділю" люди заняті закупками і взагалі приготуваннями до свят, а вибори їм не в голові; це терор комуністів у деяких околицях; це вкінці помилки й неясности в тексті нар. плебісциту. Безперечно, що є в цих закидах якась маленька доза правди, але все те не в силі змінити безсумнівного факту, що величезна більшість німецького народу погодилася з політикою свого уряду, яка йде по лінії помершого Штреземана і намагається виконати по змозі сил всі наложені на Німеччину зобовязання. В цьому саме вага найновішої невдачі Гуґенберґа.

Між Францією й Анґлією.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 21. XII. 1929.

I.

Не без злорадних уваг відкликається тутешня преса на звістку, що п. Сновден думає, мовляв, про „санкції, тобто про карні міри, проти Німеччини на випадок, якби вона захотіла не виконувати обовязків, що випливають з пляну Юнґа. Натомість німецькі газети звісткою цею очевидно занепокоєні. На всякий випадок, коли покищо недостає цій звістці урядового потвердження, то не хибує їй ні політичний інтерес, ні навіть певний ґумор.

Вона лежить, що найменше, на лінії журби щодо німецьких фінансів, яка виявляється від деякого часу, особливо від часу відомого меморіялу д-ра Шахта і яка означає одночасно й побоювання щодо викональности пляну Юнґа.

Фінансова реформа, яку має перевести німецький парлямент і яка там досі не запевнена; труднощі німецького державного скарбу; загроза дефіциту — все те виправдує не тільки виступ д-ра Шахта, а й свогочасну, нині призабуту, осторогу Паркера Джільберта, американського наставника похороненого тепер пляну Доза. Якщо в результаті довгого періоду соціяльно-демократичної (д-р Гільфердінґ!) господарки в німецьких державних фінансах Німеччина станеться невиплатна, то весь плян Юнґа не буде багато вартий. Це більш-менш певне, дехто навіть каже: очевидне. Іронічно воно виглядає щойно тоді, коли соціялістична господарка в державних фінансах особливо заворушує п. Сновдена — він-же сам соціяліст, визнавець тих самих теорій, що його німецький собрат на міністерському стільці, д-р Гільфердінґ, і сам він силкується переводити в життя в англійському скарбі ті самі принципи, які йому зовсім не подобаються, коли їх переводить у себе довжниця Анґлії, Німеччина.

II.

Одна з тутешніх лівих газет, духом близька п. Сновденови „**Oeuvre**", говорячи про ці справи, меляхолійно завважує:

„Ще вчора всі згідно думали, що плян Юнґа має змінити характер німецького репараційного довгу в тому змислі, що з політичного довгу він мав перемінитися на довг торговельний, та що наслідком цього автоматична санкція чи кара, яка грозилаб Німеччині за невиконування пляну, мала полягати на шкоді, заподіяній самим цим фактом німецькому публичному кредитови".

Це правда: така в принціпі система пляну Юнґа. Але бачимо, що англійський соціялістичний міністр більше ніж прекрасні принціпи волить справжні гроші, і, наче звичайний собі капіталіст чи лихвар, думає про реальні застави й поруки, щоби дійсно стягати свою вірительність.

Передучорашній „Таймс", наводячи цю звістку і коментарі німецької преси про неї, не тільки не додає до них ніякого заперечення, а ще й завважує від себе:

„Річ самозрозуміла, що британський уряд не мав наміру якимнебудь способом знов розкривати питання реокупації Надренщини".

„Реокупація", тобто нова окупація Надренщини! Ось до чого договорюються деякі анґлійські кола, дарма, що посередньою, нібито неґативною дорогою, майже точно в тій самій хвилині, коли останні британські чети відпливають зна Рену. Соціялістичний англійський уряд, значить, не думає знов висилати окупаційну армію над Рен...

Цього можна було зрештою й сподіватися. Так само можна й сподіватися, що ні соціялістичний, ні якийнебудь інший будучий британський уряд не захоче вислати ескадру, щоби бльокувати німецькі пристані, в разі невиконування пляну Юнґа. Одначе коли ні армія не має карати Німеччину, ні фльота, то-що інше? Ні право народів, ні історична практика не знають іншого засобу проти відпорного довжника. Французькі газети іронічно питаються, чи може п. Сновден вигадав якийсь невиданий спосіб, і радять ждати цього обявлення.

III.

Та французька іронія в цьому випадку мабуть рівняється ударови батоогом по воді. І загадочну, неозначену (до того й не потверджену ані не заперечену) погрозу англійського міністра імовірно треба розуміти як вислів невдоволення Великої Британії ізза щораз то нових проявів німецько-французького наближення.

Саме в останніх днях велику сензацію в політичному світі викликує заповіджена на найближчий час гостина п. Марсаля в Німеччині. Цей п. Марсаль — один з чільніших асів високих банкових кол Франції, колишній міністр скарбу і — колишній — завзятий ворог якогонебудь співробітництва між Францією і Німеччиною. Раптом цей представник товстої французької буржуазії і один з діячів французького імперіялізму їде в Берлін на мирно-дружню гостину до найбільшої німецької партії. А французькі газети живо говорять про цей несподіваний акт — одні притакуючи йому, другі осуджуючи його, та всі згідно признають йому велику політичну вагу. Крім того по обох боках Рену зароджується ціла нова література про французько-німецькі взаємини, в обох мовах. Творяться настрої, приготовляються діла.

А що — як свого часу справедливо завважив Ленін — всякий союз, всяке братання між двома політичними силами автоматично й неминучо звертається проти когось, то й річ самозрозуміла, що британські діячі, будь вони навіть соціялісти, питаються самі себе, чи припадково тим „кимсь", третім не буде Анґлія, або також і Англія.

Ведеться отже англійська контракція в Німеччині — також і в літературі німецькій. А загадочні погрози Сновдена — один тон у цій контракції.

Розстріли на Україні.

Харківський „Комуніст" з 19. грудня ц. р. приносить інформаційну замітку про те, що окружний суд у Прилуках розглядав справу „петлюрівсько-ґлитайської, — як він пише, — терористичної організації", яку викрито в с. Сокиринцях, Срібнянського району. Організація мала за завдання, подає „Комуніст", повалити радянську владу при допомозі збройного повстання. Належали до неї „ґлитаї". На чолі організації стояв Лісовий, бувший старшина армії УНР. Він був якийсь час головою сокиринської сільської ради, а пізніше перенісся до Прилук, де став заступником голови окружної спілки мисливців. На цьому становищі він доставляв зброю для організації. За час свого існування організація під проводом Лісового мала виконати 25 терористичних актів. Які це були акти — „Комуніст" не подає. Прилуцький суд засудив 13 учасників організації на кару смерти через розстріл. Присуд виконано.

Серед комуністів.

Покаяння К. Максимовича.

К. Максимович — це один з тих членів КПЗУ, які разом з Турянським і Васильковим підтримували позиції Шумського в КП(б)У. Максимович став в обороні Шумського навіть на зборах КП(б)У в Харкові, у яких брав участь в характері умандатованого представника КПЗУ. Виступ Максимовича в обороні Шумського та його позицій в національній політиці вповні підтримав був ЦК КПЗУ у 1927 р., та не приняв резолюції представника Коминт. проти шумськізтів на свому пленарному засіданні, посвяченому цій справі. Це й спричинило розлам у КПЗУ. Провідниками тодішнього ЦК КП(б)У були Васильків і Турянський. Їх група ще й досі стоїть на позиціях шумськізму і гуртується біля журналу „Культура“, що виходить у Львові.

Максимович, що по своїм виступі в КП(б)У остав у СРСР вже складав раз заяву, що він не погоджується з лінією Василькова-Турянського. Було це весною 1929 р. Ця його заява появилась у радянській пресі рівнорядно з аналогічною заявою Шумського. Обидва вони осуджували тоді лінію Василькова-Турянського і їх сторонників з КПЗУ, але своїх власних „помилок“ не осудили.

Зате тепер появилася в харківському „Комуністі“ в 16. грудня ц. р. нова заява самого тільки Максимовича, адресована до ЦК КП(б)У, в якій він всю свою дотеперішню лінію „засуджує і плямує“ та просить, щоби його приняли знов у лави компартії. В заяві до редакції „Комуніста“ Максимович пише між іншим: „Я рішуче засуджую розлам КПЗУ й відхід групи Василькова й Турянського від Комінтерну плямую, як зраду інтересів робітничої кляси. Я признаю за правильну національну політику КП(б)У, як визнаю за правильні й постанови Комінтерну в національному питанні. Я цілком і безвідмовно поділяю генеральну лінію партії в усіх питаннях“.

У відповідь на такі покаянні заяви та листи з „засуджуванням і плямуванням“ прилюдно себе самого і своїх вчорашніх товаришів ЦК КП(б)У приняв у справі Максимовича таку постанову: „Зважаючи на те, що розламницька робота Максимовича завдала особливо важкого удару КПЗУ та революційному рухові на західньо-українських землях і що ще кілька місяців тому Максимович цілком обстоював свої помилки, ЦК КП(б)У вважає за можливе порушити питання про відновлення Максимовича в партії за 5 місяців“.

Отже бачимо, що рабське самопониження Максимовича помогло йому не багато. Щойно по 5-ти місяцях комуністи почнуть розважати, чи його взагалі можна вже „відновляти“ в партії, чи таки прогнати від неї на сто вітрів.

З життя українського жіноцтва.

Загальні збори „Союзу Українок“.

Річні загальні збори „Союзу Українок“ вже здавна перестали бути тільки внутрішньою справою Товариства і його членів. Сьогодні вони є не лиш переглядом праці зорганізованого жіноцтва, але й покажчиком його громадянської зрілости, а що найважніше: вони віддзеркалюють погляди жіноцтва чи не на всі актуальні питання нашого життя. Тому й не дивниця, що річним зїздом „Союзу Українок“ цікавиться не лиш загал жіноцтва, але й ціле українське громадянство, яке слідкує за проявами збірного життя нації. Цьогорічні загальні збори „Союзу Українок“, що відбулися в днях 22. і 23. XII. 1929 р., були доказом, що громадянський розвиток українського жіноцтва йде вперед семимилевими кроками та що жіноча організація це необхідне і незвичайно важне звено в організаційному ланцузі живих сил нації. Високий рівень нарад, річева і всестороння дискусія, бездоганна технічна підготовка зборів та енергійний їх провід — всі ті моменти складалися на дуже відрадну картину та свідчили про зрілість, активність і здоровий громадський інстинкт нашого жіноцтва.

В нарадах, які з короткою перервою на обід тривали повні два дні, взяла участь сотня делегаток з краю та велике число львівських членів товариства. Заступлені були майже всі філії „Союзу Українок“. Перший раз явилися на загальних зборах „Союзу Українок“ в більшому числі селянки, делегатки сільських кружків „С. У.“, які щораз густішою сіткою вкривають край. Присутність селянських делегаток була найкращим доказом, що „С. У.“ перейшов уже етап організації інтелігенток та що він став поважною суспільною організацією широких мас українського жіноцтва. Приємно вражала численна участь жіночої молоді. Присутні були делегатки студенток у Львові та в Кракові, заступлені були куріні старших пластунок. Також між делегатками філій можна було запримітити побіч сивоволосих громадянок багато молодого нарибку. Це доказ, що „Союзові Українок“ вдалося перекинути міст до молодого покоління.

Зборами проводили голова „С. У.“ пос. М. Рудницька та її заступниця п-ні О. Шепарович. В почесній президії зборів заняли місця: голова „Жіночої Громади“ в Чернівцях п. О. Гузарева, міщанка Анастазія Кратко із Стоянова, З. Олесницька, голова філії „С. У.“ в Золочеві та І. Домбчевська, голова філії „С. У.“ в Стрию. Секретарювали пп.: І. Домбчевська та пластунка С. Мойсеович.

Відкриваючи збори голова згадала померших членів Т-ва, Іванну Гладишовську-Пеленську і Северину Кабаровську, яких память вшанували присутні повстанням з місць. Дальше голова згадала всі жертви народнього лихоліття і в імени цілого українського зорганізованого жіноцтва заложила рішучий протест проти червоного терору московських, комуністичних володарів на Україні та проти переслідування ними українського національного руху. Перед приступленням до дневного порядку голова подякувала тим українським установам, які морально або матеріяльно піддержували „Союз Українок“ в його працях, а саме, зложила подяку: „Просвіті“, „Сільському Господареві“, дирекції „Дністра“, „Трудові“ і редакції „Жіночої Долі“.

Незвичайно богата й інтересна програма загальних зборів, присвячена була в першій мірі підсумкам минулорічної діяльности та наміченню шляхів праці на черговий рік. Крім цього в програму входили реферати ідеольогічного характеру, а дальше іменування почесних членів та вибір нової управи Т-ва.

Перший день нарад заняли звіти Головного Виділу та звіти делегаток. Ці звіти давали картину не лише діяльности львівської централі, але також були переглядом праці жіночої організації на місцях. Звіти Головного Виділу не обмежувалися до перечислення сухих дат і фактів. Це були реферати поодиноких референток, яким доручено в Головному Виділі ведення окремих ділянок праці. Ці реферати, крім звіту з діяльности, подавали напрямні на майбутнє, звертали увагу на головні болячки жіночої організації, на її перепони, труднощі, недостачі. Секретарський звіт здавала заступниця голови п. О. Шепаровичева, організаційний сен. О. Кисілевська, освітній д-р С. Парфанович, справу сільсько-господарської освіти реферувала п. М. Струтинська, справу міжнародніх звязків д-р Д. Дзеровичева, про інструкторки курсів говорила п. Витковицька, звіт товариської секції здавала п. Колтунюкова, а касовий п. І. Шахова. Подавати ці звіти-реферати хоч би тільки в загальних нарисах — переходить рямці статті. Вистане ствердити, що вони освітлювали становище жіноцтва до всіх актуальних питань нашого життя та свідчили про те, яку велику суму культурницької праці вкладає наше жіноцтво в змагання нації. Зокрема слід підкреслити велику роботу жіноцтва в ділянці культурно-освітній та господарській.

Високий був також рівень звітів делегаток, а вичерпуюча кількогодинна дискусія охоплювала всякі громадянські справи, звязані безпосередньо з завданням жіночої організації. Окрему увагу присвячено в дискусії методам організації сільського жіноцтва. Справа притягнення до праці сільських інтелігенток, справа сільсько-господарської освіти, платних організаторок, організація діточих садків, організація робітниць і служниць, потреба власного ідеольогічного органу — виринали раз-у-раз в дискусії. Вага звязків з міжнародніми жіночими організаціями та значіння тісного ідеольогічного і організаційного звязку з молодим жіночим поколінням найшли належний відгомін у дискусії.

Двом дуже важним ділянкам жіночої праці, які досі не входили в круг діяльности „С. У.“, присвячені були окремі реферати. А саме, д-р Софія Парфанович говорила про „Завдання жінки в ділянці гигієни“, а пп. І. Гургула й І. Макух-Павликовська про „Ролю жіноцтва в зберіганні людового мистецтва“. При Головному Виділі повстануть тепер окремі реферати для тих справ, а завданням дотичних референток буде втягнути зорганізоване в „Союзі Українок“ жіноцтво до праці над защіплюванням гигієни серед нашого народу та навчити жіноцтво зберігати та плекати скарби нашого народнього мистецтва, яке здебільша є твором жіночих рук.

Обґрунтованню ідеольогії фемінізму присвячений був реферат пос. М. Рудницької п. з. „Економічна незалежність жінки“. Прелеґентка зясувала в свому рефераті незвичайно складне питання жіночої праці як зі сторони господарської, так психольогічної та етичної. Зокрема обговорила референтка складну проблему звання і подружжа.

На внесення Гол. Виділу збори вибрали почесними членами Т-ва слідуючі громадянки: М. Білецьку (Львів), Г. Шухевичеву (Львів), О. Кобилянську (Чернівці), Уляну Кравченко (Перемишль), С. Русову (Прага) і Олену Пчілку (Київ).

На внесення Комісії-Матки, до якої належали пп.: Витвицька (Коломия), Весоловська (Стрий), Савчак-Червонякова (Копичинці), Майковська, Витковицька, Іжицька і Левицька, вибрали збори одноголосно Гол. Виділ, якого склад подали ми в однім з попередніх чисел. Вибираючи одноголосно Головний Виділ майже в тому самому складі, в якому він працював минулого року, загальні зборри дали вислів свому повному довірю для проводу Т-ва.

До Контрольної Комісії вибрано пп.: Витковицьку, Морозову і Федорчакову. Приняті резолюції подамо в одному з чергових чисел.

Учасниця.

СТІВН ЛІКОК.

Астрономи лякають.

Професор Смітсин заявив, що тепер зовсім ясним є, що земля починає чимраз поволіше крутитися довкола своеї оси.

Цю страшну вістку потвердили й начальний астроном у Ґрініч і директор фізичної лябораторії в Кеймрідж.

Щодо мене, особисто, то я не легко забуду то несподіване враження страшної вістки, яке мене тоді охопило.

Колиб так світ станув на однім місці, то буде завсіди день або завсіди ніч. Або ми або гіндуси матимуть вічну ніч. Я, розуміється, бажав би цього радше гіндусам, коли вже невідклично так має бути.

Але це ще, розуміється, не ціле нещастя, яким грозять нам астрономи.

Коли земля спинеться, не буде пір року, ні припливу ні відпливу моря, ні вітрів, ні зміни погоди. Живчик життя завмре й перестане бити.

Як богато інших людей, так і я, читаючи при сніданні цю вістку, почав думати над тим, чи не безцільно вже йти до своеї щоденної праці. Чомуж не сидіти спокійно дома й не чекати на це нещастя?

Щойно після надуми я постановив прочитати ту вістку уважніше, щоби менше-більше уявити собі, чи довго ще треба буде чекати на той кінець світа.

Після точнішого прочитання я зрозумів, що швидкість завмирання є означена міліоновою частиною секунди на день.

Прочитавши це, я дуже втішився. Всеж таки є ще трохи часу. Коли за міліон днів втратимо секунду, то значить — обчислім-же-ж! — втрата секунди в яких 3.000 літ. Ну, це ми ще якось витримаємо.

Якщо треба 3.000 літ, щоби втратити секунду з 24-огодинного дня, то треба 180.000 літ на втрату мінути, а 10,800.000 літ на втрату години, а цілий день стратимо, коли буде ще двацятьчотири рази більше літ; іншими словами: кінець нашої землі повинен прийти приблизно Року Божого 259,201.929.

Ну, то тішмося й відважно погляньмо в вічи нашій долі!

З англійського переклав

Корнило Яворівський.

Проти червоного терору.

Протест ЦЕСУС-а.

Центральний Союз Українського Студентства (ЦЕСУС.) звернувся до студентства поодиноких країв з протестом проти червоного терору на Радянській Україні.

Крім цього подано у Бюлетені Відділу Міжнародніх Звязків ЦЕСУС-а за місяць грудень (у французькій, англійській та німецькій мовах) інформації про московсько-більшовицьку окупацію та терор на Радянській Україні.

Управа ЦЕСУС-а постановила на одній зі своїх засідань звернутися до культурного світа з відповідно випрацьованим меморіялом проти червоного московського терору над українським народом.

Протест „Української Громади в Чехословацькій Республиці".

В останній час на В. Україні йде нова хвиля жорстоких переслідувань. Жертвами насильницько-терористичного режіму більшовиків упали видатні робітники на полі українського культурно-національного відродження.

Цїла політика московсько-більшовицької влади на Україні носить усі прикмети окупаційної влади завойовників, які не тільки економічно без краю визискують окуповану мілітарно країну, але й намагаються затримати духовий розвій її населення.

Самозрозуміло, що з тимбільшим завзяттям і лютою ненавистю боряться окупанти проти найменшого прояву боротьби українців за своє національно-політичне визволення та за створення своєї незалежної від Москви держави.

Українська еміграція, що в кількости десятків тисяч перебуває в ріжних державах Европи, Америки й інших частин світу, опинилася на чужині внаслідок перемоги ворожих армій теперішніх окупантів українських земель над Українською Армією, яка знесилилась у нерівній боротьбі за право українського народу на самоозначення і створення своєї соборної незалежної держави.

Українська еміграція є частиною свого народу і чує себе з ним якнайтісніше звязаною. Вона почуває себе не тільки зобовязаною всіма доступними їй засобами допомагати визвольній боротьбі свого народу, але й уважає за свій обовязок піднести свій голос рішучого протесту перед культурним світом в обороні інтересів свого народу, який є позбавлений можливости сам запротестувати проти насильства, терору й жорстоких переслідувань його завойовниками-більшовиками.

М. Галаган, головаУправи. *Л. Макаренко*, член Управи.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямнім!

Небезпечні німецькі кружляки.

В французькім парляменті при бюджетовій дебаті про маринарку мав відомий посол Еріо велику промову. Між іншим порушив справу розброєння на морі і нарікав, що на Вашингтонській конференції наложено на Францію обовязок не переступати щодо калібру воєнних кораблів означеної границі тонажу. А тимчасом, що діється? На Німеччину не наложено такого обовязку (бо Версайським договором позволено Німеччині удержувати лише 6 лінійних кораблів і 6 панцирних кружляків) а вона вибудувала воєнний корабель, який є пострахом для всіх воєнних маринарок.

Скільки в цьому правди? Чи справді панцирник „А", про якого в німецькім парляменті уряд перед роком звів затяжну боротьбу, заки дістав кредит на його докінчення, такий страховитий, чи ціла промова Еріо була лиш страхополохом, щоб мати притоку на Німеччині щось видусити?

Річ мається так: Версайський договір обмежив німецькі панцирні кружляки до обему 10.000 тон. Представники антанти рахували, що з такими карликами супроти їх дреднавтів, що мають звиж 30.000 тон, Німеччина на морі не буде мати ніякого значіння. Та перерахувались, бо німці втяли їм таку штуку, якої „антантники" не сподівались. Німецький панцирник „А" не переступив обему 10.000 тон, але озброєний такими тяжкими гарматами як антантські дреднавти, а надто більше поворотний і скорший в їзді так, що може не лиш мірятись з дреднавтом, але його легше поконати. А таких панцирників може Німеччина преспокійно побудувати 6 і ще два резервові.

Звідси пішов страх не лиш на Францію, але і на другі великі морські держави. З подиву остовпіли перед німецькою винахідчивістю і технічним здобутком. Головна причина того успіху — це приміщення моторів геніяльного німецького інжиніра Рудольфа Дізля (1858—1913). Конструкція його машинерії полягає на тім, що при якнайменшій вазі моторів осягаємо дуже високу працю; а що здобувається на вазі машинерії, те вужитковується на тяжку артилерію, на добрий панцир та на запаси амуніції. Таким способом панцирник може мати так як найменший дред-

---

Д-Р МИХ. СКОРИК.

ЗВІДКІЛЯ ПОХОДИТЬ РУСЬ?

(Продовження.)

Українська традиція козацька вважала український нарід нащадками Руси. „То племя народу Руського" — „се з того покоління військо", з кого творилася українська нація. (Заява полякам 1621 р.). „Се з того покоління військо, що за Олега, монарха Руського... по морю і по землі плавало... За Володимира, монарха Руського воювало Грецію"...

В українській традиції Русь V. ст. (за Одоакра) і Русь Олега, Володимира — це одно і те саме. Історичні документи стверджують, що Русь Провансу (полудн. Ґалії), Норіку і Київа — це той самий нарід кельтського, ґальського походження.

Ю. Цезар пише, що у ґаллів по школах все заучували на память і так передавалася традиція. L. de Beauplan (1650) пише, що на Україні через війни не можна було зберегти бібліотек, тому вчені все держали в памяті. Тому можна вірити літописові, що славяни ширилися у Норіку та Панонії, про що говорить Іордан і Прокопій у VI. ст. Тому треба брати під увагу переказ, записаний Бопляном про зруйнування Київа в V. віці.

Назва краю над Роданом Ruthenia і народу Rutheni (Рус, Рос) виводиться від кельтського слова route, rood, roud, rux, rute = шлях, дорога, перебіг і дійсно через цей край переходило дуже багато шляхів, туди ходили ріжні народи. По грецьки тракт, територія наїзду звалась „дромос" і тому у греків Русь також Дроміти.

Rôder = бродити, крутитися коло чогось і звідси м. Родез. Rouex = колесо, rond = круглий, route = збита земля, шлях. Кельти були сильно зромавізовані і це треба мати на увазі при розгляді кельтських назв. Рутенія, як переходовий тракт, має дуже багато подібности з Україною.

Багато імен на Україні можна вивести від кельтики. Рурик — це назва кельтська, пень з латини (rus, ruris = поле, село, мужицтво, селянське господарство), це боярин, кметь — у кельтів багато назв зі закінченням на „ик" (Верцінгенторик, Орґеторик, Амбіорик і т. д.). Трувор — trouver = підприємець, купець. Сінеус (sine — без) це людина без свого діла, наємник, дружинник.

Рурик, Трувор, Сінеус — це назви зі златинщеної кельтики, три брати, персоніфікація ріжних станів (боярина, купця, дружинника), котрі появилися на Україні. Три брати — річ звичайна у леґендах.

В 941 р. Київська Русь ще не була настільки засимільована до київського славянського населення, щоб не можна її було відріжнити і тому Семен Лоґофет, описуючи підплив Ігоря під Царгород, пише: „Підпливали до Царгороду Руси, що називаються Дроміти (диви вище сказане), вони суть з роду Франків". (У тім часі ґаллі звалися вже франками-французами).

Арабський письменник Аль Мукадесі, описуючи похід Руси на козар, пише, що це „народ з Рума (давньої римської імперії), що зветься Рус". Греки: Скіліца (XI. в.) і Кедрин (XII. в.) пишуть, що Русь Київська — це „genos keltikon". Князь Святослав по опису голив бороду, носив вуси і мав чуприну, як кельти. У кельтів стрічаємо богів із таким виглядом, як Перун, а побіч них тризуб. На кельтських монетах стрічаємо тризуб, так, як на монетах Володимира В., Святополка і Ярослава. Ібн Фалдан, Масуді і Лев Діякон, описуючи похорони Руси, подають опис, згідний з похоронами ґаллів. Особливо цікава сцена з паленням півня — спільна ґаллям і Руси.

Автор, розслідуючи леґенди про Русь, доказує, що перша Русь осіла над Чорним Морем і звідси опанувала північну. Про це свідчить леґенда про нарід Зар-Дан, в котрій стрічаємо аж 17 назв, які ведуть знова в Рутенію, в південну Ґаллію. Описи Руси з аґіоґрафіки св. Степана та чуда Ґеорґія Амастридського також потверджують, що Русь осіла над Чорним Морем. Це потверджує рівнож арабський письменник Ібн Росте (903 р.), Ґардізі та грек Евстафій. Що Русь походила з півдня, знає про це сказати і хорватська леґенда про Русь з Панонії, вісти Іордана і київського літописця, леґенда Богухвала польського літописця з XIII. в. і чеського хронікаря Пулкави (XIV. в.).

Цікаво, що назви „Русь" у Скандинавії ніде нема, а всюди, де жили ґаллі, багато назв, звязаних з Русею. Одинокою зачіпною точкою для норманістів це те, що західні фіни звуть Русею Скандинавію. Одначе фіни могли норманів назвати руотсами тому, що нормани їздили на Русь, так, як у Київі гречниками називали тих, що їздили в Грецію.

Переходячи топографічні назви країв, де переселилися ґаллі, стрічаємо такі назви: в західній частині Британії, Уельсі (Wales), званій по французьки „pays de Galles", є гори Пеніни. „Pen" — по кельтськи гора. Там є ріка, котра за Цезаря звалась Дан і місто Данум. По кельтськи дан = ріка. Ріка Дан є і в Шотляндії. Тепер ті ріки звуться Дон, а місто Донкастер. На Україні маємо Дон і Донець. В півн. Франції є ріка Isara, Iser, Samara, в півд. Ґаллії (в Рутенії) ріка Oltis, Lot (лат. Alutus), Родан (по кельтськи ro = швидкий, dan = ріка) — на Україні є також Альта, Олта, Самара. Arelate — це Орелець

(Докінчення буде.)

навт, шість 28 центиметрових, вісім 15 центиметрових гармат, крім ріжних лекших. До конструкції машин Дісля ужито споюваного (замість аглютинованого) вальцеватого алюмінія з незвичайною міцністю державністю. Є це знову новий винахід, що значно причинився до витревалости машин. Одначе на тім не кінець. Щоб видержати задній удар після рівночасного вистрілу шістьох 28 центиметрівок і вісьмох 15 центиметрівок з одного повздовжного боку кружляка (що часом у морській битві дуже потрібне) мусить панцирник бути збудований з незвичайно кріпких, нерозривних плит. І це вдалось при будові цього панцирника осягнути. Замісць плити нютувати — як це було в звичаю — споювано їх і через те заощаджено ще і на вазі.

Щодо машин Дісля, то уживала їх уже від 1900 р. французька маринарка, а від 1902 р. німецька маринарка, лише при менших кораблях, а від 1908 р. (коли вигас патент) також і інші держави. Щойно, як винайдено легкі металі, якими заступають залізо, поширюється уживання їх і до більших кораблів і літаків. Матеріял, яким пускається машини в рух і їх удержується, це терові олії з брунатного вугілля, з парафіни, з газу — не так легко запальні, як нафта або бензина, впливають вони через експльозію, при чім виявується незвичайно сильне тиснення, 40—60 атмосфер.

І так німці і на цьому полі заімпонували світові після удатного перелету літаком через Атлянтик, після окруження землі Цеппеліном, після вибудування найбільшого літака-корабля „До X“ та найбільшого „сухопутного“ літака „G 38“.

З життя наших установ.

Загальні збори „Сільського Господаря“.

Перед кількома днями опублікували ми коротку замітку про загальні збори „Сільського Господаря“, в якій поданий список новевибраних членів Ради Т-ва і список іменованих зборами почесних членів Т-ва. Нині подаємо декілька доповнюючих заміток про сам хід зборів „Сільського Господаря“.

Збори відбулися, як відомо, в пятницю, дня 20. грудня 1929 р. у Львові, в салі „Бесіди“ („Народний Дім“). Почалися в год. 11-ій передпол. при участи 166 делегатів, представників Філій і Кружків „Сільського Господаря“, кооператив і центральних установ. Разом з запрошеними гостями було присутніх біля 250 осіб. Між делегатами з краю була більшість селян. На збори прибуло також двох представників із Волині і Холмщини, редактор В. Островський з Філії „Сільського Господаря“ — Луцьк та В. Гуль — основник Філії в Холмі.

Зборами проводив голова Т-ва інж. Ю. Павликовський та посол О. Луцький.

На початку ухвалено, по довгій дискусії, **правильник загальних зборів**, який управильнює хід зборів „Сільського Господаря“.

Звіт з діяльности Т-ва за минулий рік, а фактично за півтора року, тобто від липня 1928 до кінця 1929 р. зложив у довгому та вичерпуючому рефераті директор Т-ва інж. Е. Храплівий. Цей звіт був надрукований в календарі „Сільського Господаря“ на 1930 р., під заголовком: „Як працював „Сільський Господар“ у першому півроці 1929.“ Зараз по цьому рефераті слідував звіт Контрольної Комісії, який зложив інспектор М. Капуста.

Над обома звітами вивязалася дуже жвава і довга дискусія, яка тривала до самого вечера. В дискусії взяло участь 21 бесідників, між ними богато селян і одна селянка, Грядова Олена з Бунева (пов. Яворів).

Більшість бесідників признала, що робота Централі Т-ва і її органів була правильна і що вона протягом короткого часу, не дивлячись на недостачу якихнебудь субвенцій і на відсутність належної піддержки з боку громадянства, оживила діяльність Т-ва як у центрі так і в краю. При цьому бесідники сконстатували, що у дальшій праці Т-ва є доконче потрібна підтримка з боку нашої кооперації чи громадянства.

По довгій і живій дискусії поставлене Контрольною Комісією внесення на уділення абсолюторії Головній Раді Т-ва — ухвалено подавляючою більшістю голосів, проти 5-ти.

Щойно біля 7-ої год. вечера приступлено до вибору нової Ради. Було поставлено 2 лісти: перша — Комісії-Матки, а друга — інж. Білинського Голосування відбулося явно та поіменно. Перейшла ліста Комісії-Матки, яка в нас була вже надрукована.

Після іменування почесних членів пішла жива дискусія на тему майбутньої праці Т-ва. Збори скінчилися в 10. год. вечером.

З КІНА.

Перспектива тонової фільми.

(З нагоди нової песи „Білі тіні“ у кіні „Паляс“.)

Коли вживаємо терміну „тонова“ фільма, то робимо це не тільки для солідарности із удатлою на цей раз радянською термінольогією, не тільки тому, що коротке слово „тон“ дає змогу утворати нове дієслово „фільмтонувати“, а ще й тому, що тонова фільма може не покриватись із поняттям мовної. Англійський термін „talkies“, що означає дослівно „балакучку“ дуже слабо відповідає характерові всіх тих тонових фільм, де розмови грають досі мінімальну ролю. Коли мовна (балакуча) фільма може наблизити кіно до театральної песи, то тонова може зробити з нього оперу.

Досі не маємо чистих мовних фільм. Кіно захоплене новим винаходом, що дає змогу німим тіням говорити, хоче показати нам перш усього те, чим воно найлекше може захопити масу: спів і музику. Автори нових сценаріїв, немов би не мали смілиности показати нам на екрані ту форму нового мистецтва, яка готова примусити нас зірвати одним махом із усіма характеристичними ознаками дотеперішнього кіна. Ця нова форма може бути так сильно подібна до театральної песи, що наш перший порив міг би легко прохолоти.

Нова тонова фільма, що приходить до нас, „Білі тіні“, бере за основу музику, а не слово. Це песа у супроводі оперової орхестри. Її сюжет дотепніше вибраний для цієї мети, ніж у „Чотирох чортах“, бо дієві особи „Білих тіней“ здебільша мусять порозумівається з собою німими знаками, а не якоюсь мовою. Обстановка, де йде дія це вимріяна закутина природи, Полінезійські острови, клаптик непорочного Раю, неспоганеного заволоницькою ногою хижацького європейця. Хто читаючи Джозефа Конрада або Сомерсет Моґема не міг уявити собі змальованих ними краєвидів, може схопити по..их цієї блаженної землиці. Вся песа — чудова ліричнa поема, пеан у честь життя на лоні природи, із могутнім акордом, що прокидає у нас сумнів щодо деяких здобутків нашої цивілізації.

Заки не побачимо кількадесяти нових тонових і мовних фільм усякого типу й ріжної продукції не зможемо уявити собі основної прикмети, яка заважить на наших симпатіях для цієї нової форми ще незясованого мистецтва. Нема вже нині сумніву щодо одного: музика є сильнішим засобом враження на широку масу, ніж образ; особи із сильною зоровою памятю є рідшим типом, ніж особи зі „слухом“; обсерваторів є менше як „слухачів“, а навіть як „музично вражливих“. Людський голос, незалежно від якихнебудь чисто естетичних вражінь, має одну дивну силу, з якої рідко здаємо собі справу: його вплив буває часто фізіольогічним проявом, не меншим, як доторк. Прикмета, завдяки якій пояснюємо собі вплив актора й співака зі сцени, стає нині вже доступна для кіна. Ми не потрібуємо навіть розуміти слів; сам тембр якогось голосу розбуджує в нас дивне тремтіння, незалежно від змісту слів, часто всупереч зоровому враженню.

Покищо тонова фільма вагається між музичною симфонією і голосною кіновою драмою. Вже завтра вона може бути всім потрохи, наче сучасний театр, що пробує поєднати цирк, кабарет і середньовічні містерії. Захоплення публики, що виходить приголомшена від нового винаходу, нічого ще не каже про певну перемогу цієї нової форми кіна ні про певну вірність нинішніх очарованих новою красунею.

У мистецтві мода грала завсіди не меншу ролю як справжні вартости, що запевнювали успіх якомусь родові творчости. Творчість вироджувалась під впливом смаку загалу у звичайну механічну продукцію, а звичайна механічна продукція сягала до рівня творчости. Нинішня тонова фільма є немовлятем, що вчиться говорити і тому всі є захоплені самим фактом, що вона вже говорить. Що вона скаже, коли підросте, навіть її батьки не знають.

М. Р.

Протиалькогольний фронт.

СВЯТКУЙМО БЕЗ АЛЬКОГОЛЮ.

Замісць алькогольних напитків повинна на святочному столі кожної української хати красуватись артистично виконана карта „Рідної Школи“, звільняюча від алькогольних принять. За карту складається добровільний даток, одначе не менший як 2 зол. Виказ осіб, що набули карти з висотою зложеної жертви буде оголошений в пресі. Звертайтеся за картами на адресу: Головна Управа „Рідної Школи“ у Львові, Ринок 10.

Полєміка Бріяна з Франкліном Буйоном.

Пос. Франклін Буйон сказав у парляменті, що фр.-нім. зближення можна осягнути лише на основі версайського договору. Президент ради міністрів говорив недавно в сенаті, що фр. союзники дуже вдоволені з льокарнської політики, а тимчасом у промові кн. Радзівіла (яку пос. Фр. Буйон мав при собі) сказано: „Одиноким, чого ми домагалися, було пошанування нашого зах. кордону. Льокарнська політика не дає нам щодо цього ніякої гарантії“. Таке застереження зроблено проти льокарнського пакту. Бр'ян: Це не польський уряд сказав ті слова! Фр. Буйон: Зазначу, що це нещиро зачинати дебату, коли про цитат одного з провідників більшости кажете: Це не уряд. Пос. Борель: Він є членом уряд. більшости. Бріян: Я добре поінформований про заходи деяких чинників у Польщі і я не є певен, чи вони корисні для вдержання мира. Фр. Буйон: Це, що ви сказали перед хвилею, пане міністре, є поважніше, ніж моє твердження. Це слова вельми необережні, які матимуть відгомін у Польщі. Краще було не переривати мені. Бріян: Я рахуюся лише з польським урядом. У всіх країнах є шовіністи.

Сенат.

Пленарне засідання сенату буде в понеділок 30 грудня.

Творення кабінету.

В пятницю приїхав проф. Бартель у Варшаву. Був у Замку, а опісля у соймі та переговорював із марш. Дашинським. Приняв теж марш. Шиманського та мін. Квятковського. В 4. год. приняв проф. Бартеля марш. Пілсудський. Проф. Бартель здав йому звіт із своєї місії. Веч. приняв проф. Бартель по черзі мін. Цара, Морачевського, Червінського та Бернера. Марш. Даш., як зачувати, сказав, що для сойму, як цілости, булаб неможлива співпраця з деякими міністрами, при чому назвав мін. Цара, Морачевського, Складковського, Пристора, Квятковського та Бернера, бо ці міністри натрапляють на опозицію в соймі, кожен із іншого боку. Тому то коли іде про переведення бюджету будучим соймом, марш. Дашинський думає, що ці мін. теки повинні одержати інші міністри. Кажуть, що лісту кабінету проф. Бартель предложить президентові в Спалі у неділю.

Стріча бувш. цісаревої Зити з бувш. канц. Зайплем.

У найближчих днях у Люксембурзі має стрінутися з бувш. австрійською цісаревою Зитою бувш. австрійський канцлер о. Зайпель. „Дер Абенд“ приносить із Праги непотверджену вістку, нібито уряди малої антанти запитали австрійський уряд, що буде темою конференції між Зитою та о. Зайпелем. О. Зайпель, що від довшого часу не брав участи в політ. життю, зараз після Нового Року одержить керівництво христ.-суспільної партії.

Димісія амбасадора Зл. Держ. у Берліні.

Амбасадор Зл. Держав у Берліні Шормен на власну просьбу вертає у Вашінгтон. Він був амбасадором у Берліні від 1925 р. В 1928 р. Шормен і мін. Штреземан одержали титули докторів гоноріс кавза у гайдельберґському університеті. Хто буде наслідником Шормена ще невідомо.

НОВИНКИ

— **ДО ВІДОМА НАШИМ ПЕРЕДПЛАТНИКАМ.** Всім, що залягають з передплатою „Діла“, висилаємо сьогодні почтові картки з виказом їх залеглостей по кінець грудня 1929, із просьбою вирівнати ці залеглости якнайскорше. Маємо повну надію, що наші післяплатники вирівнають свої залеглости і рівночасно пришлють передплату на 1930 рік, в інакшому випадку ми примушені здержати їм висилку нашої газети.

— **Львівська хроніка.** Дня 26. XII. 1929 р. в год. 8. вечером при вул. Петра Скарги невідомий молодий чоловік стрілив із револьвера до 19-літньої дівчини, Анни Гаврон і поранив її. — При вул. Янівській хтось пострілив у лице робітника, Івана Брава. — У парку Кілінського, під памятником, знайдено на лавці замерзлий труп 35-літньої жінки, Пелагії Пушкар. Лікарі ствердили, що вона зажила отрую, після чого замерзла в парку. — На Марійській площі ч. 7 підрізав собі бритвою горло шлюсар. Сімон Шпігель, але ратункове поготівля відвезло його до [illegible], де лікарі мають надію утримати його при життю. — На Замарстинові, при вул. Теодора ч. 11 застрілилась Ольга Гаргалець. Причини самогубства невідомі. — При вул. Театинській 3, в помешканні д-ра В. Левицького злодії вкрали біжутерію, вартости 1300 зол. — При вул. Охоронок 11 а злодії вкрали гардеробу, вартости 1735 зол. — При вул. Жулинського 5 дочка Софії Прухніцької у ночі світила свічкою і через необережність вчинила пожежу, яку на щастя запримітив сторож і скоро погасив. — При вул. Пекарській 10 двох робітників, [illegible]сип Хробак і Олекса Фендьо, отруїлося світильним газом, але ратункове поготівля уратувало їх від смерти. — На вул. Жовківській померла наглою смертю, ідучи тротуаром, Пелагія Шимовська з Тернопільщини. — При вул. Яблонівських 36 пропала без сліду 17-літня дівчина, Станислава Пеленька. — При вул. Зеленій ч. 41 підчас святої вечері сторож дому, Войяк, посперечався з жінкою, яка не хотіла з ним поділитись оплатком і вхопивши зі стола ніж, пробив її в плечі. Ранену відвезено на святий вечір до лічниці. — При вул. Валовій ч. 5 слуниця, Марія Майдан, украла у свого господаря 120 золотих, а коли це виявилось, вона скочила через вікно з III. поверху і тяжко потовклась на цілім тілі. — При вул. Городецькій ч. 11 [illegible]артакові робітники підчас бійки поранили ножами свого товариша, Тадея Гринька.

— **Арештування комуністів у Львові.** Дня 26. ц. м. львівська поліція перевела ревізію в помешканні Вільгельма Столярчика, члена лівиці ППС, замешкалого при вул. Театинській ч. 11. У помешканні Столярчика відбувалась якраз нарада, якій брали участь відомі комуністи: Макс Олер, Віктор Хрустель і Якуб Герштайль. Один із присутних переписував на машині реферат: „Соціялізм і фашистівська опозиція“. Всіх учасників наради арештовано, а при ревізії сконфісковано багато комуністичних летючок, брошур, печаток і машину до писання.

— **Гостре стріляння на Замарстинові.** Дня 2, 8, 9, 13, 16, 20, 22, 23, 27 і 29 січня 1930 р. на військовій стрільниці на Замарстинові відбудуться вправи гострого стріляння. Площина, загрожена гострими кулями, буде окружена військовими стійками і мешканці Замарстинова повинні у власнім інтересі у цих днях оминати військову стрільницю та площі біля неї.

— **Після ограблення жінки румунського міністра.** Недавно преса повідомляла, що на лінії Коломия-Станиславів ограблено у поїзді жінку румунського міністра, при чім цю жінку доведено наркотиком до непритомности. Поліції вдалося впасти на слід виновників того рабунку, а тим чином, що в Новім Санчі арештовано відомого злодія, Кльостермаєра та його наречену Осипу Вевюрівну, в домі яких сконфісковано значну кількість брилянтів, золотих перстенів та іншої біжутерії. Кльостермаєр зрадився з тим так, що запропонував одному ювілерові закупити в нього брилянт, вартости 10.000 золотих, що очевидно було для ювілера дуже підозріле і він повідомив про це поліцію. Поліція арештувала Кльостермаєра і повідомила про це поліцію в Станиславові, Львові та Букарешті. Тепер букарештенська поліція покликала до слідства жінку міністра Молдована і вона перегляне на днях сконфісковану у Кльостермаєра біжутерію та виснить остаточно чи ця біжутерія є її власністю. Тим чином таємничий рабунок у залізниці був би виснений.

— **З життя Дрогобича.** На останнім засіданні міської ради Дрогобича поділено Дрогобич на 11 опікунчих округів, з яких 4 польсько-жидівські, а 3 округи призначено для українців. Для кожного округа вибрано опікунів та їх заступників. Дрогобицький магістрат протягом часу від квітня 1928 до листопада 1929 видав 209 концесій на будови і перебудови домів, з чого 180 полякам, 57 концесій припало українцям, а 34 для жидів.

— **Нова енцикліка папи.** З нагоди 50-ліття свого священства папа римський видав нову енцикліку, в якій подано до відома найважніші події з життя католицької церкви в цьому році. У цій енцикліці говориться про велику побіду католицького світа у справі відновлення папської держави, далі згадується про конкордати з Португалією, Румунією і Прусією і про відновлення приязних відносин між Ватиканом та італійською державою та про важке положення католицької церкви в Мексику. Згадується також про зближення католицької церкви зі Сходом і про зріст католицизму на Сході. Окремо згадує папа про першу конференцію українських єпископів у Римі та підкреслює цей факт, як важний у життї католицизму.

— **Перші жертви зимового спорту.** Із Берліна вибралися молоді лещетарі на шпилі гір між Шпіндлер-Бавде і Прінц-Гайнріх-Бавде, де мала відбутися лещетарська прогулька. Кількох із них, а саме: Вернер Вессель, Гільдеґард Шенфельд, Фріц Радлов і Ганс Теше вибрали на найвищі верхи, де натрапили на велику бурю і снігову заметіль. Розважніші прогульковці вернулися на доли, а 3 студентів і дві дівчинки мандрували далі. Вночі вони заблудили серед гір і замерзли на смерть. Дотепер вдалося відшукати трупи 2 студентів і 1 дівчини, яку добуто зпід снігу. В гори вислано окрему ратункову експедицію, але було вже запізно. Всі погибли в горах. Лещетарі були відомими активними членами національно-соціялістичної німецької партії, а Вернер Вессель був молодим, талановитим письменником і журналістом, на якого партія покладала великі надії.

— **Страйк, якого ще не було.** Для характеристики вислідів та успіху боротьби з алькоголізмом в Америці служить такий факт: В Канаді по правім березі ріки Детройт вибух страйк пачкарів, що перевозять тайні транспорти алькоголю через цю ріку. Страйкуючі пачкарі вимагають від своїх підприємців по 3 доляри за (перепачкування одної скрині з пивом (у скрині є 24 пляшки) і по 15 долярів за перепачкування 12 пляшкової скрині з горілкою. Пачкарі виграли страйк, бо перед різдвяними святами запотребування алькоголю в Канаді було таке велике, що не зважаючи на всякі перепони і високі оплати для пачкарів, підприємці заробили підчас свят на алькоголі великі суми.

— **Вік дерев.** У Каліфорнії є дерева, яких вік нараховують на кілька тисяч літ. Щоби цього дерева не стинати, а рівночасно мати можливість обчислити його вік, каліфорнійські дослідники придумали окремий апарат, яким вирізують із такого дерева кусок, що одним кінцем сягає до осередка, а другим до кори і на цьому кусочку обчисляють після перстенів вік таких дерев.

— **Лист Аллага.** У Самарканді в останніх часах зросла антикомуністична пропаганда й ініціятори тої пропаганди уживають усяких способів, щоби турків відвернути від впливів комуністичного руху. На днях між населенням Самарканди розкинено „Лист Аллага“, який нібито упав із неба. У цьому листі Аллаг і Магомет закликають своїх вірних зберегти вірність магометанізмові та поборювати антирелігійний комунізм.

— **Чуда на гробі священика.** Як це ми писали, на гробі католицького священика Поверса в Мальдені (Америка) діються чуда, яких досі не вдалось виснити. Американська преса пише, що біля гробу цього священика збираються щоденно великі маси народу, часто по 50.000 осіб. Кардинал з Бостону видав наказ замкнути цвинтар і не допускати публики до гробу, аж доки окрема комісія не ствердить, чи справді тут мається до діла з чудами.

— **І злодія можна обікрасти.** У Ню Йорку відомий бандит, Кордеман, обікрав касу і заніс гроші до дому, після чого пішов собі до кавярні погуляти. Підчас його неприсутности до його помешкання закралися злодії і забрали 75.000 долярів і повтікали. Кордеман дав знати до поліції, домагаючись відшукання злодіїв. Але поліції вдалося вислідити, що ці вкрадені гроші вже були перед тим ограблені у банку і бідний Кордеман опинився у вязниці і буде покараний, хоч його гроші пропали на віки.

— **Ріжні вісти.** Цього року в Зединених Державах Півн. Америки арештовано 66 осіб за нарушення прогібіційного закона. — В Єрусалимі один робітник, Мойсей Кац, найшов ґранату, яка вибухла і вбила його. — Остання статистика виказує, що в Ню Йорку є тепер 6,631.636 мешканців, з чого 3,307.112 чоловіків і 3,324.557 жінок. Але разом з усіма передмістями Ню Йорк має 11,625.000 мешканців. — Народнім комісаром фінансів радянської Росії іменовано жидівку, Ґезу Яковлеву.

— **Справлення помилок.** У вчорашньому числі „Діла“ зайшли такі помилки: В другій стрічці передової статті подано, що перше число „Діла“ появилося 14. н. с. січня **1890 р.**, замісць 1880 р. У фейлетоні п. з. „Звідкіля походить Русь“?, в 7. і 8. стрічці третьої шпальти, подано: „Це шлях через **Далію** (має бути: **Ґалію**) та Італію і зветься він шлях „в варяги“.

З театру.

КООПЕРАТИВА УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР У ЛЬВОВІ (Театр ім. Тобілевича): ***„НЕСПОДІВАНКА“***, правдива подія в 4 явах К. Г. Ростворовського (у перекладі В. Блавацького).

Наш театр придбав одну нову сильну песу для свого побутового репертуару, що поволі починає щезати з афіш.

Хто бачив траґедію Ростворовського на сцені „Великого Міського Театру“, не мав сміливости оглядати її на нашій сцені з двох причин: 1. такої песи ніхто не оглядає двічі, коли не є садистом; 2. песа мала як головних виконавців таких артистів як Семашкова, одну із найбільших „траґічок“ польського театру і Барвінського, що створив могутній тип селянина-пяниці.

Тимчасом наші артисти і цим разом зробили авдиторії справжню „несподіванку“. Тісна сценка була вимірно пригожою для бідної сільської кімнати; бідна обстановка не тільки вистачала, але ще й змістила вражіння своїм реалізмом. Наші артисти виховані на побутових песах рідного репертуару простіше й безпосередніше підходять до типів з простолюддя, ніж артисти польські, для яких народній побут є звичайною екзотикою. Чималу вагу має й мова народніх пес. Навіть самі поляки (і ми разом з ними, що знаємо не гірше від них польську літературну мову) нелегко схоплюють мазурський або подгалянський діялект. Той самий текст переданий українською мовою, навіть із сильними діялектичними відтінками, стає для нас більше зрозумілим, а навіть робить вражіння природнішої буденної мови.

„Несподіванка“ є небуденною траґедією, дарма, що живцем запозичена із правдивої події. Цей її траґізм відстрашив у свій час львівську публику, що не любить поважного репертуару і песа „провалилась“ безнадійно. Зате в Кракові, де живе сильна традиція найбільше траґічного польського письменника Виспянського, „Несподіванка“ має великий успіх. Більшість із нашої публики, що прийшла на виставу не знала сюжету песи. Та коли й неодин вертався до хати із нервовим судорогом після крівавого видовища — мало хто мусів жалувати, що бачив його.

Грали її виімково добре. П. Блавацький ще раз дав доказ свого великого сценічного розвитку і створив викінчену креацію. П-і Блавацька вперше найшла для себе відповідну більшу ролю і задивувала всіх своєю грою; лише в IV-ій дії при страшнім переході в стан божевілля нелегко було їй відтворити цей дуже складний психольоґічний момент, незвичайно прикрий у песі. (Також піднесений голос у мент, коли мати рішилась на вбивство — є при сплячім неприродний). Майстерним типом був п. Боровик у ролі жида, якого всі памятаємо з „Вія“. П-і Ленська, як звичайно, у кожнім жесті й слові природна й вірна. Сцена в коршмі була барвиста: за неї належиться загальне признання всім виконавцям.

Зате щодо самого перекладу треба зробити деякі застереження. Він не зроблений одноцільною говіркою; подільська перемішана в ньому непотрібно з ґуцульськими словами. Крім цього він рішуче занадто макаронічний; наші селяни не вживають так часто таких слів як „веддуг“ і „цалкем“.

Загальний висновок? Як колись „Хата за селом“ перерібка з Крашевського, а пізніше „Скажений світ“ В. Оркана мали більший успіх на нашій сцені, ніж на польській, так само й тепер „Несподіванка“ Ростворовського має всі дані на те, щоби ввійти на довший час у репертуар наших мандрівних а навіть аматорських театрів. *М. Р.*

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Кооперативна Український Театр у Львові (театр ім. Тобілевича). — (Саля Ревізичної Палати, пл. Стрілецька):

Субота, 28. XII., год. 7·30 веч. „Дефектив“ фарса на 3 дії Масницького (премієра).

Неділя, 29. XII., год. 3 пополудні „Несподіванка“.

Неділя, 29. XII., год. 7·30 веч. „Меді“ оперетка Штольца (остання вистава).

Великий Міський Театр:

Субота, 28. грудня, год. 3·30 попол. Чудодійний перстень (представлення для дітей і молоді).

Субота, 28. грудня, година 7·30 веч. Княжна Шікаго.

Малий Міський Театр:

Субота, 28. грудня, год. 7·30 веч. „Щодня в 5-тій“.

Театр ревії „Гонг“ — в салі кіна „Кольосей“:

Субота, 28. XII., „Львів у ночі“: дві вистави: год. 7·30 і 9·30 веч.

Кіна.

АПОЛЬО: Ноїв ковчег (Дольорес Костельо, Джордж О' Брієн).

КАСІНО: Княжна Ольга (Гарі Лідтке).

КОЛЬОСЕЙ: Князь у неволі (Том Мікс).

ЛЕВ: Ноїв ковчег (Дольорес Костельо, Джордж О' Брієн).

МАРУСЕНЬКА: Щораз скорше (Гарольд Льойд).

ОАЗА: Найгарніша жінка Парижа.

ПАЛЯС: Звукова фільма „Білі тіни“. (Діється на Полінезійських островах).

ПАН: Арабська авантюра (Дві арабські ночі).

ПАСАЖ: Чорний єдець (Уіліем Десмонд). Тиждень Пата та Гонопта й американська комедія.

СТИЛЕВЕ: Білі ночі (Лявра ля Пл...те)

ФАТАМОРГАНА: Венера (Ков...анція Тальмедж).

ХИМЕРА: Роман графині Л

УТІХА: Пат і Паташон, ...герої.

Програма радіо.

Понеділок 3.. XII. 1929.

Варшава (1411,7) 16·15 Програма для дітей. **Краків** (31..8) 17·45 Трансмісія з Варшави. **Гельсингфорс** (221,4) 19·40 Балалайкова оркестра. **Ляйпціг** (259) 19·00 „Пропащий замок“, оперетка Мільокера. **Га..** (296) 19·00 Вечірній концерт. **Лондон** (356,3) 20.45 Концерт маршів ... вальсів. **Берлін** (418) 16·30 Фортепіяновий рециталь. **Стокгольм** (436) 20·00 „Manon Lessaut“ Пуччінія. **Брюссель** (509) 21·15 Популярний концерт. **В..ень** (516,3) 17·50 Програма для молоді. **Рига** (525) 19·05 Популярний концерт. **Мюнхен** (533) 21·15 Камеральна музика. **Будапешт** (550) 2..15 Оперовий концерт і солістка Сандор. **Москва** (825) 15·30 Пополудневий концерт. **Ленінград** (1000) 19·30 Рад-фільм „Пугачов“. **Париж** (1725) 21·00 Радіоконцерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Замість квітів на гріб бл. п. о. Михайла Олексишина зложили урядовці Земельного Банку Гіпотечного суму зол. 20. — на допомогу українським політичним вязням. 1174 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИК ВАШ буде найлїпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні жіночі годинники переробляємо на ручні. 1002 27—?

ПАРОВИЙ БРОВАР У КАЛУШІ поручає свої знамениті вироби пива: експортове, дубельтове, чорне у фляшках і бочках по цінах умірковнаних. Заряд бровару. 1996 31—?

КОЛЯДИ на мішаний хор Ярославенка за 3·— золоті продає книгарня Шевченка у Львові. 1100 4-6

РУТИНОВАНОГО КОНЦИПЕНТА, спосібного самостійно вести адвокатську канцелярію, пошукую негайно. — Адвокат Дмитро Мудрецький у Чесанові. 1165 2—5

Фірма Ґ. ГАНДЕЛЬМАН, ЛЬВІВ, вулиця Легіонів ч. 27.

поручає на ялинку найпрактичніші дарунки у формі пачок з крепоном або воаліною на суконки і трома хусточками за зол. 5·—, або з флянелькою чи барханом на суконку і трома хусточками за зол. 5·50, також вовни на суконки за ½ ціни. — Ціни на всі інші матерії значно знижені. 1178 6

ІНСТИТУТ косметичний Б. Тіль, пл. Трибунальська ч. 1. Тел. 54 86, усуває банячи, сліди по віспі, зморщини, зайшве волосся, відтиски, бородавки і червені плями, — фарбування волосся Генною, бров на стало, ондуляція водна і тревала. — під інгеренцією лікаря.

МАГІСТЕР фільозофії, історик (спеціяльно новітність), другий предмет німецьке, обзнакомлений з книговодством, по році учительської практики, шукає відповідного заняття (у видавництві або поважнішої лекції). — Зголошення до Адм. „Діла“ під „Новітність“. 1060 2—2

ІНТЕЛІҐЕНТНА і працьовита панна шукає заняття до дитини або помочі в господарстві і шиттю — Зголошення до Адміністрації „Діла“ під „Сирота“. 1177

ДЕРЖАВНИЙ урядник ожениться з панною або вдовою, без дітей, до 45 літ, посаг 2000 дол. — Зголошення з долученням фотографії проситься надсилати до дня 25. січня на адресу Адміністрації під „1525“. 1171 1—3

АГЕНТІВ, католиків, на провінцію шукає поважна фірма. — Зголошення вул. Жигмонтівська ч. 11. а. I. пов. правий ганок. 1172 1—1

МАГАЗИН НОВОСТЕЙ
Д. Ґ. БЕРҐЕР
ЛЬВІВ, вул. Кілінського ч. 2.
поручає на свята всілякі галянтерійні вироби, кальоші і російські снігівці. Скіркові рукавички ріжного рода.
1175 1—2

СТУДЕНТКА львів. політехніки шукає від 1. січня 1930 р. окремої кімнати, евент. з удержанням, при родині. — Зголошення до 5 січня: Школа в Двірцях п. Мости Великі. 1173 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Д-Р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО
бувш. лікар заграничних клінік, специяліст скірних, венеричних і сексуальних хоріб
та лікарської косметики
ординує від 8—10½, 14—18.
в неділі і свята від 10—11.
Гірське сонце. Вапофор. Дітермія. Кріотерапія. Сепаратові почекальні.
ЛЬВІВ, вул. Потоцького ч. 11. І. п.
826 Телефон 65—87. 43—?

Специяліст скірних, венеричних недуг і косметики
1178 1—2
д-р РОМАН ДОЛЬНИЦЬКИЙ
орд. від 3—6 попол., вул. Глибока 10 партер. — Кварцева лямпа. Дітермія

На Ялинку і Новий рік
Великий вибір святочних **колекцій** і бомбонєрок, першорядних виробів, по значно знижених цінах поручає фірма
Чоколяди і солодощі — ТАРЛЄР
ЛЬВІВ, вул. ЛЕҐІОНІВ ч. 43.
(проти гол. входу до Великого Театру)
1169 **Увага на число дому!** 1—5

НА СВЯТА! НА СВЯТА!

ФІРМА

Олександер Онисько

СКЛАД СКЛА І ПОРЦЕЛЯНИ

ЛЬВІВ,

вул. ГАЛИЦЬКА ч. 20. Телєфон 69—75.

поручає:

Обідові серевіси 6 особові краєві від зол.	52·—
„ „ 12 „ „ „	160·—
Кавові „ 6 „ „ „	17·—
Філіжанки до чаю, білі, порцелянові „ „	1·30
Порцелянові тарелі, білі „ „	1·20
Фаянсові „ „ „ „	—·50
Комплетні скляні сервіси.	
Склянки, почавши „ „	—·16
Келишки „ „ „	—·35
„ до вина „ „	—·50
Склина цукорничка „ „	1·20
Масельничка „ „	1·—

Столове накриття „Fragela“.

Комплет на 6 осіб з касетою з Альпаки від зол.	70·—
„ „ „ „ „ „ з хін. срібла „ „	145·—

Великий вибір огнетревалого, камінного начиння, ориґінального голяндського, як чайники, машинки до кави, пательні, форми до печива, дзбанки і т. д.

Таці деревляні, ніклеві і з маси паперової на складі. 1170 1—1

АМАТОР КАВИ
не тільки
з
„Nonplusultra“,
АНТІН ҐАЛЬСКІ
ЛЬВІВ,
Собіського, ч. 3.
1168 а 1—7

Специяліст венеричних, скірних недуг і косметики
Др. І. Мунд Д. сек. шп. ... і львів. орд. від 8—10 і 2—6, в неділі від 9—1 Львів, Ясинка 1, ріг Пілсудського (Панської). Телеф. 48-01. —
595 **Лічення жиляків.** 14—?

Станиславів — Сапіжинска 9.
Від 51 літ істнуюча фірма
М. Єґер
поручає
прецизні годинники і вироби зі золота і срібла.
1081 Лише солідний товар! 2—2

Альпака - Плятери

АНТІН ҐАЛЬСКІ
ЛЬВІВ, вул. Собіського ч. 3.
1168 1—7

Американська система!
ФАБРИКА МЕБЛІВ „ФАМЕТА“
ЛЬВІВ, вул. Красіцьких ч. 18 а.
Продає кожному без ручителя на умовах платности дотепер небувалих, спальні, їдальні, кухонні і бюрові урядження.
Від 10 зол. **Від 10 зол.**
Поодинокі штуки меблі, вистелювані меблі, фотелі до спання, лежанки, матераци, шафи й інше.
1011 5—20

Гурт **Детайль**
Совги (Лижви) Санки
по приступних цінах поручає
А. Фрідфельд
ЛЬВІВ, Ягайлонська 9. тел. .. 65
Висилка на провінцію відворотно.
981 5—5

Антін Ґальскі
Львів, Собіського 3.
1170 1—7

Толочу десені на плюшевих ...ах
чищу, чорню, відсвіжую, переробляю
М. ВОЛЯНСЬКА
ЛЬВІВ, вул. Собіського, 12.
740 Тел. 17·04. 1—7

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. В друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10